УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Приета с решение на ФС на факултет
…… протокол № ….. / …….

Adopted by the Faculty Council Decision of Faculty of
…… protocol № ….. / ……

Утвърдил:
Approved by:

Декан – доц. д-р Светла Бонева

Dean – Assoc. Prof. Svetla Boneva, PhD

УЧЕБНА ПРОГРАМА
COURSE SYLLABUS

Учебна дисциплина *Course*	**Международни отраслови пазари (нови насоки, тенденции и проблеми)** ***International Industrial Markets (new events, trends, and issues)***
Образователна и научна степен *Educational and Scientific Degree*	**ОНС „Доктор“** ***PhD***
Статут на дисциплината *Course Category*	**Избираема (блок Б)** ***Optional (block B)***
Област на висше образование *Area of Study*	**3. Социални, стопански и правни науки** ***3. Social, Economic and Law Sciences***
Професионално направление *Field of Study*	**3.8. Икономика** ***3.8. Economics***
Докторска програма *PhD Programme*	**Световно стопанство и международни икономически отношения** ***World Economy and International Economic Relations***
Факултет *Faculty*	**Международна икономика и политика** ***International Economics and Politics***
Катедра *Department*	**МИО и бизнес** ***International Economic Relations and Business***
Аудиторна заетост *Academic Hours*	**0 ч.**
Извънаудиторна заетост *Extracurricular Academic Hours*	**250 ч.**
Кредити *Credits*	**10 ECTS**
Титуляр *Lecturer*	**Доц. д-р Васил Петков** ***Assoc. Prof. Vasil Petkov, PhD***

1. АНОТАЦИЯ / COURSE DESCRIPTION

Дисциплината **„Международни отраслови пазари (нови насоки, тенденции и проблеми)“** е избираема от учебния план на докторантите по научната специалност „Световно стопанство и МИО“. Обучението цели да задълбочи познанията в областта на особеностите на международните пазари в зависимост от отрасловата им принадлежност, инвестиционната активност, възпроизводствената характеристика и продуктовата им значимост в световното стопанство.

Макроикономическата среда, в която се формират пазарните процеси в първите две десетилетия на XXI век е твърде динамична, неопределена и противоречива. Тя се проектира върху всички отраслови направления на световната икономика, предизвиква сътресения, отхвърля инерцията, стимулира промените и обновяването. Съществуващата система от международни пазари се вписва в една бурeносна икономическа среда, която премоделира както отраслите, така и техните пазарни отношения; променят се в световен мащаб условията и факторите на икономическата и на пазарната конюнктура по отрасли.

Непосредствена задача на докторантското обучение по тази дисциплина е да трансформира знанието на закономерностите при формирането на отрасловата и пазарната конюнктура в практико-приложни резултати и решения. Методологията за изследване на закономерностите и особеностите на отрасловата конюнктура също се преобразува в пакет от приложни правила, стъпки и емпирични методи.

*The discipline ‘**International Industrial Markets (new events, trends, and issues)’** is optional in the curriculum of the PhD students in ‘World Economy and International Economic Relations’ Programme. The training aims at deepening the knowledge in the field of the peculiarities of the international markets, depending on their sectoral affiliation, the investment activity, the reproductive characteristics, and their product significance in the world economy.*

The macroeconomic environment in which market processes are formed in the first two decades of the 21-st century is highly dynamic, undefined, and contradictory. It is projected into all sectors of the world economy, causing turbulence, rejecting momentum, stimulating change and renewing. The existing system of international markets fits into a stormy economic environment that remodels both industries and their market relations; the conditions and factors of the economic and market conjuncture by industry are changing world-wide.

An immediate task of doctoral training in this discipline is to transform the knowledge of the regularities in the formation of the sectoral and market conjuncture into practical and applied results and solutions. The methodology for examining the regularities and peculiarities of the sectoral situation is also transformed into a set of applied rules, steps, and empirical methods.

PhD students who choose the discipline ‘International Industrial Markets’ as one of the required number of optional doctoral minimums will receive useful knowledge and skills that are fully applicable to their work on a subject from another field of international business. In particular, the PhD student will be enriched in collecting, systemizing, and analyzing information that converts information into knowledge. In practice, he will understand and apply system approach and system analysis when analyzing and predicting not only a specific market process but also many other phenomena in the international business. An immediate benefit to the doctoral student will be the application of the discipline; in particular it will form the understanding that each object under investigation should be related to its practical application.

The PhD course in ‘International Industrial Markets’ as an optional discipline ends with an independent research task. The choice of the subject for the research task belongs to the doctoral student who determines his/her interests and preferences according to the content of the curriculum.

2. СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENT

№	ТЕМА / TOPIC
	Раздел I/ Section I **Международните пазари на селскостопански стоки – закономерности, нови насоки, тенденции и проблеми** **International Agricultural Markets – dependencies, trends, and problems**
1	**Световното селско стопанство в XXI век** – основни тенденции, нови проблеми и решения. Световната продоволствена криза и продоволствената сигурност в световен мащаб. Системата за продоволствени помощи и Световната продоволствена програма. ***World Agriculture in the 21-st century*** *- major trends, new problems, and solutions. The global food crisis and global food security. The Food Aid System and the World Food Program.*
2	**Особености на световното селскостопанско производство** Влияние на природно-климатичните фактори. Биологични особености. Особености на аграрните и на продоволствените цикли. ***Characteristics of world agricultural production*** *Impact of natural and climate factors. Biological features. Agrarian and food cycle characteristics.*
3	**Международните пазари на селскостопански стоки.** Основни възпроизводствени тенденции в аграрния сектор на световната икономика (в икономически и географски разрез). Фактори на предлагането на селскостопански стоки на външните пазари. Икономическо значение на аграрната продукция за страните-износителки. Фактори (екстензивни и интензивни), които променят търсенето на селскостопански стоки в света. Анализ на баланса „търсене-предлагане“ по основни групи аграрни стоки през периода 2005-2015, 2015-2019 и 2020-2023. Обем, динамика, стокова и географска структура на международната търговия със селскостопански стоки. ***International markets for agricultural commodities.*** *Major reproduction trends in the agrarian sector of the world economy (in economic and geographical terms).* *Factors of agricultural commodity supply at foreign markets.* *Economic importance of agrarian production for exporting countries.* *Factors (extensive and intense) that change the demand for agricultural goods in the world.* *Analysis of the supply-demand balance by main groups of agrarian goods during the periods 2005-2015, 2015-2019, and 2020-2023.* *Volume, dynamics, commodity and geographical structure of international trade in agricultural commodities.*
4	**Влияние на научно-техническия прогрес върху международните аграрни пазари.** Основни насоки в развитието на научно-техническия прогрес в аграрния и продоволствения сектор. Възникването на аграрна биотехнологична промишленост. Комерсиализирането на биотехнологичната продукция. „Зелената“ революция и нейните положителни и отрицателни ефекти.

	„Генната“ вълна на НТП от XX в XXI век – „малко добро и повече зло в едно“. Проникването на нанотехнологиите в аграрния и в продоволствения сектор. Стремителното развитие на аграрни биотехнологии и разработването на мерки за защита на международните и националните пазари на продоволствие. Етапи в индустриалното регулиране на пазарите на високотехнологични продоволствени продукти. Органичното агропроизводство: потенциал и перспектива на развитието му. Разширяване асортимента на биопродуктите, въвеждане на сертификационни програми, възстановяване на екосистемите и на естествените биологични процеси за плодородието на почвата. Отраслови аспекти за идентифициране на органичните продукти. ***Impact of scientific and technical progress on international agrarian markets.*** *Basic guidelines for the development of scientific and technological progress in the agrarian and food sector. The emergence of agrarian biotechnology industry. Commercialization of biotech production.* *The 'Green' Revolution and its positive and negative effects.* *The 'Genetic' wave of the XX into the XXI century. Penetration of nanotechnology in the agrarian and food sectors.* *The vigorous development of agro-biotechnology and the development of measures to protect the international and national food markets. Stages in the industrial regulation of the markets for high-tech food products.* *Organic Farming: potential and perspective of its development. Expanding the range of bio products, introducing certification programs, restoring ecosystems and natural biological processes to soil fertility. Sectoral aspects for the identification of organic products.*
5	**Организационна структура на международния аграрен пазар. Множественост на пазарните субекти.** Концентрация на фирмите от ресурсния аграрен сектор в края на XX и началото на XXI век в резултат на сливания с промишлени корпорации. Вертикална интеграция. Класификация на компаниите в селскостопанския сектор в света по сфери на дейност: за производство на ресурси за селското стопанство (семена, фуражи, торове, средства за растителна защита и срещу болести по животните, съоръжения, опаковки), селскостопански предприятия, преработващи фирми, търговци на едро и дребно, складова и транспортна инфраструктура. Класификация на компаниите в аграрния сектор по функционална и стокова диверсификация – многопрофилни вертикално и хоризонтално интегрирани компании; предприятия, опериращи на едно и също ниво във възпроизводствената верига, но често сменящи обекта на дейност; фирми с тясна специализация. Транснационалните корпорации на международните пазари на селскостопански стоки. ***Organizational structure of the international agricultural market. Multiplicity of market entities.*** *Concentration of companies from the resource agrarian sector at the end of the 20-th and the beginning of the 21-st century as a result of mergers with industrial corporations. Vertical integration.* *Classification of companies in the agricultural sector in the world by field of activity: for the production of resources for agriculture (seeds, feed, fertilizers, plant protection and animal diseases, equipment, packaging), agricultural enterprises, processing companies, wholesale and retail, warehouse and transport infrastructure.* *Classification of the companies in the agricultural sector by functional and commodity diversification – multi-profile vertical and horizontally integrated companies; enterprises operating at the same level in the reproduction chain but often changing the site of activity; companies with narrow specialization.*

	Transnational corporations on international agricultural commodity markets.
	Раздел II/ Section II **Международните пазари на минерални суровини и горива** **International Markets for Mineral Raw Materials and Fuels**
6	**Икономическо значение на минералните суровини и горива в световната икономика.** Фактори на търсенето и предлагането на международните пазари на минерални суровини и горива. Особености и основни тенденции на международната търговия с минерални суровини и горива. ***Economic importance of mineral raw materials and fuels in the world economy.*** *Demand and supply factors at the international mineral and fuel markets.* *Characteristics and main trends of international trade in mineral raw materials and fuels.*
7	**Международните пазари на енергоизточници и перспективи на развитието им.** Световната енергийна система. Международните пазари на суров нефт, природен газ, каменни и енергийни въглища. Основни форми и методи на търговия. ***International markets for energy sources and prospects for their development.*** *World Energy System. International markets for crude oil, natural gas, and coals. Basic forms and methods of trade.*
8	**Цени и ценообразуване на международните пазари на минерални суровини и горива.** Видове публикуема ценова информация и икономическа характеристика на видовете публикуеми цени. Борсовите цени – същински международни и първостепенни по представителност. ***Prices and Pricing at International Mineral Raw Materials and Fuels Markets.*** *Types of published price information and economic characteristics of the types of published prices. Brokers' markets prices - truly international and paramount in representativeness.*
9	**Международните пазари на черни и цветни метали.** Състояние и структура на металургичния сектор в световната икономика. Класификации на металургичната продукция. Международните пазари на цветни и редки метали. Използването на редките метали в промишлеността започва от втората половина на XX в. От 50-те години без тяхното използване е немислимо развитието на съвременните промишлени технологии. Всички ресурсо- и енергоспестяващи технологии се основават на използването на редките елементи – те са в основата на всички свръхмагнитни, свръхлеки, свръхтвърди, свръхтоплоустойчиви и свръхздрави конструктивни материали. Международните пазари на чугун и стомана – състояние, тенденции, перспективи на развитие до 2030 г. Проблеми в суровинното осигуряване на световния стоманодобив, свързани с промени в системата на дългосрочните контракти на доставка на желязна руда и преминаването към конкурентно ценообразуване на краткосрочна основа. ***International markets of ferrous and non-ferrous metals.*** *Status and structure of the metallurgical sector in the world economy.* *Classifications of metallurgical production.* *International markets for non-ferrous and rare metals. The use of rare metals in the industry began in the second half of the 20-th century. Since the 1950s without their use, the development of modern industrial technologies is inconceivable. All resource and energy-saving technologies are based on the use of the rare elements - they are the basis of all supermagnetic, ultra-light, super-hard, super-resistant, and super-stable construction materials.*

	International Iron and Steel Markets - status, trends, and perspectives of development by 2030. Problems in raw materials supply to the world steel industry related to changes in the system of long-term iron ore supply contracts and the transition to competitive pricing on a short-term basis.
	Раздел III/ Section III **Международните пазари на машини и съоръжения** **International Machinery and Equipment Markets**
10	**Икономическо значение на машиностроенето в световната икономика.** Възпроизводствена структура на продукцията на машиностроенето. Отраслова структура по класификацията на ООН. Класификация на продукцията на машиностроенето по наукоемкост и степен на новост. Фирмена структура на международния пазар на машини и съоръжения. Стокова структура на международната търговия с машини и съоръжения – стандартна машиностроителна продукция, части възли и детайли; машиностроителна продукция със специално предназначение; комплектни обекти на машино-техническа продукция. ***Economic importance of machine building in the world economy.*** *Reproductive structure of the production of machine-building.* *Sectoral structure of UN classification. Classification of the production of machine-building by scientific knowledge and degree of novelty.* *Company structure of the International Machinery and Equipment Market.* *Goods structure of international trade in machinery and equipment - standard machine-building production, parts of units and details; machine-building special purpose products; complete objects of machine-technical production.*
11	**Особености на цикличното развитие на пазара на машини и съоръжения.** Специализация и кооперране по етапи на възпроизводството на машини и съоръжения. Фактори, влияещи върху производството и международната търговия. Тенденции при реализацията на машиностроителната продукция на международните пазари. ***Characteristics of the cyclical development of the machinery and equipment market.*** *Specialization and cooperation along the stages of reproduction of machines and equipment.* *Factors affecting production and international trade.* *Trends in the sale of the machine production on the international markets.*
12	**Особености на цените и ценообразуването на машини и съоръжения.** Индекси на експортните цени на машини и съоръжения; килограмови цени; цена на потребление; цени за единица полезен ефект. Обосновка на цените на стандартна машиностроителна продукция; публикуеми справочни цени и каталожни цени; прилагане на отбиви и надбавки в зависимост от условията на доставка (франкировка), срок на доставките, условия на плащане, характера на деловите и финансови отношения между партньорите. Клаузата за „пълзящата цена“ в договорите за доставка на машини и съоръжения с продължителен срок на изработка. Договорно определяне на цените на уникална и специализирана машиностроителна продукция. Методи за оценка на качествените характеристики на машини в единично или дребносерийно изпълнение. ***Price and pricing characteristics of machines and equipment.***

	Exports indices of machinery and equipment; kilogram prices; cost of consumption; unit cost benefits. *Rationale for standard machine production; published reference prices and catalogue prices; application of discounts and allowances depending on terms of delivery (INCOTERMS), terms of delivery, payment terms, nature of business and financial relations between partners.* *The sliding price clause in contracts for the delivery of machines and equipment with a prolonged construction period.* *Contractual pricing of unique and specialized machine-building production. Methods for evaluating the quality characteristics of machines in single or small series.*
13	**Проблеми на конкурентоспособността на машиностроителната продукция.** Показатели за определяне на конкурентоспособността по видове машиностроителна продукция. Показатели за определяне на конкурентоспособността на машиностроителните фирми. Техническото обслужване на машиностроенето като конкурентен фактор в международния стокообмен. ***Competitiveness of machine production.*** *Indicators for determining competitiveness by type of machine production. Indicators for determining the competitiveness of machine building companies. Mechanical engineering maintenance as a competitive factor in international commodity exchange.*
	Раздел IV/ Section IV **Международният пазар на технологии** **International Technology Market**
14	Основни закономерности и направления на НТП. Наукоемките технологии, обект на международен обмен. Особеностите на технологиите като стока. Ролята на международната търговия с технологии за ускоряване на НТП. Отраслова, фирмена и географска структура на международната търговия с технологии. *Basic regularities and strands of the scientific process. Sophisticated technologies as a subject to international exchange. The features of technology as a commodity. The role of international trade in technologies for accelerating the scientific process. Sectoral, corporate and geographic structure of international trade wih technology .*

3. САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА / INDIVIDUAL COURCE PREPARATION

Докторантите, за които дисциплината „Международни отраслови пазари (нови насоки, тенденции и проблеми)“ е избираема, самостоятелната работа се изразява в следните последователни стъпки:

- Избор на темата за разработването на изследователска задача, придружена с консултация с научния ръководител;
- Проучване на източниците на информация и изготвяне на библиографска справка.
- Разработване на план-съдържание на изследователската задача и обсъждане с научния ръководител;
- Разработване на изследователската задача по точките на плана в размер на 20-25 печатни страници (без библиографската справка и приложенията).

PhD students for whom the discipline 'International Industrial Markets (new events, trends, and issues)' is optional self-employment is expressed in the following consecutive steps:

- *Selection of the topic for the development of a research task accompanied by consultation with the scientific manager;*
- *Survey of sources of information and preparation of bibliographical reference;*
- *Development of content of the research task and discussion with the scientific manager;*
- *Elaboration of the research task on the plan points in the amount of 20-25 printed pages (without the bibliographic reference and the applications).*

4. ОЦЕНЯВАНЕ / ASSESSMENT

- Изпитът се състои от писмена и устна част. Писменият се провежда под формата на реферат, който предварително се изпраща на изпитната комисия
- По време на устната част на изпита докторантът представя реферата си и му се задават допълнителни въпроси;

Минималната оценка за успешно приключване на обучението е „Добър (4)“. Съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити, съпоставимостта на оценките е следната:

Отличен /6/	Много добър /5/	Добър /4/	Среден /3/		Слаб /2/	
A	**B**	**C**	**D**	**E**	**FX**	**F**
Присъждат се 10 кредита			Не се присъждат кредити			

- *The exam consists of a written and oral part. The writing is done in the form of individual paper-work which should be sent in advance to the exam commission.*
- *During the oral exam the PhD student presents the paper-work and answers the questions of the exam commission;*

The final grade is based on a six-point scale, in which the lowest grade for successful completion of the course is Good (4). Converted to the ECTS grading scale, the grades are as follows

Excellent /6/	Very Good /5/	Good /4/	Average /3/		Poor /2/	
A	**B**	**C**	**D**	**E**	**FX**	**F**
The corresponding number of ECTS credit points is being allocated (10 credits are awarded)			No ECTS credit points are being allocated			

За докторантите в редовна форма изпитът се провежда присъствено, освен когато в заповед на ректора не е предвидено друго. За докторантите в задочна форма и за докторантите на самостоятелна подготовка изпитът може да се провежда и онлайн (в електронна среда).

The exam shall be held in offline mode for the full-time PhD students, unless stated otherwise in a Rector's order. For the part-time PhD students and for those taking independent study courses the exam can be held in online mode.

5. ДОКТОРАНТСКА ЗАЕТОСТ / DOCTORAL ACTIVITIES

Вид на занятията/заетостта Type of classes/employment	Аудиторна заетост Lectures	Извънаудиторна заетост Extracurricular Activity	Общо Total
1. Консултации – индивидуални, тютриали *Individual consultations, tutorials*	0	30	**30**
2. Проучване на литературни източници Study of specialized literature	0	40	**40**
3. Разработване на индивидуално задание Preparation of individual assignment	0	90	**90**
4. Самостоятелна подготовка Individual study/preparation for exam	0	90	**90**
Общо/ Total	0	250	**250**

6. ЛИТЕРАТУРА / LITERATURE

A. ОСНОВНА / BASIC

1. Билянски, В., В. Бозев, 2021. Икономическият растеж като фактор за ценова конвергенция в страните-членки на ЕС, Икономически и социални алтернативи, 1/2021.

2. Петков, В., 2014. Видове цени и тяхното приложение на международните стокови пазари, ИК „ГорексПрес“, София.

3. Петков, В., 2014. Енергийна сигурност и пазарите на енергоносители в страните от Черноморския регион, ИК „ГорексПрес“, София.

4. Петков, В., 2014. Световната икономика: актуални въпроси на теорията и практиката, ИК „ГорексПрес“, София.

5. Гельвановский, М., 2018. Мировые цены: особенности современной динамики и закономерности изменения соотношений, Москва.

6. Клинов, В. Г., Л.С. Ревенко, Т.И. Ружинская, 2012. Мировые товарные рынки и ценые, Издателство „МГИМО - Университет”.

7. Клинов, В., С. Александрович, 2019. Экономическая конъюнктура, МГИМО, Москва.

8. Кондратьев, В., 2015. Отрасли и сектора глобальной экономики: особености и тенденции развития, Международные Отношения.

9. Кузнецова, Г., 2019. Конъюнктура мировых товарных рынков. РЭУ, Москва.

10. Чеботарёв. Н., 2021. Мировые товарные рынки, Российский государственный университет нефти и газа.

11. Allen, R., 2016. Financial Crises and Recession in the Global Economy, Fourth Edition, Elgaronline.

12. Baker, H., G. Filbeck, 2018. Commodities: Markets, Performance, and Strategies (Financial

Markets and Investments).
13. Baley, R., M. Tupy, 2020. Ten Global Trends Every Smart Person Should Know: And Many Others You Will Find Interesting, Cato Institute.
14. Bilyanski, V., 2017. The collapse in oil markets from mid-2014 onwards – economics or policy. Economic Studies. 4/2017.
15. Bilyanski, V., Kirova, S., 2020. Bulgaria's real convergence in the context of the potential EMU membership, Proceedings of CBU in Economics and Business Vol. 1/2020.
16. IMF. World Economic Outlook, October 2023, April 2024.
17. Knoop, T. A., 2009. Recessions and Depressions: Understanding Business Cycles, Praeger.
18. Nagle, T., G. Muller, 2019. The Strategy and Tactics of Pricing: A guide to growing more profitably 6th Edition, Springer.
19. OPEC, Annual Report, 2021, 2022, 2023.
20. Ramge, T., J. Schwochow, 2018. The Global Economy as You've Never Seen It: 99 Ingenious Infographics That Put It All Together, NY.
21. Simon, H., 2019. Price Management: Strategy, Analysis, Decision, Implementation, Springer.
22. Soumaré, I., 2022. Commodity Exchanges: Concepts, Tools and Guidelines.
23. Tooze, A., 2021. Shutdown: How Covid Shook the World's Economy, NY.
24. World Bank, Global Economic Prospects, January 2024, Washington, DC.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА / ADDITIONAL

Статистически публикации на международни организации/Statistical Publications by International Organizations

UNITED NATIONS

Monthly Bulletin of Statistics;
Industrial Commodity Statistics Yearbook
Commodity Trade Statistics;
Handbook of World Mineral Trade Statistics;
Energy Statistics Yearbook.

UNCTAD

Handbook of International Trade and Development Statistics;
Commodity Yearbook;
Commodity Price Bulletin (online only).

FAO

Production Yearbook;
Trade Yearbook.

OECD

Main Economic Indicators (monthly);
Trade by Commodities (annual);
Engineering Industries in OECD member countries (annual).

IMF

International Financial Statistics, monthly;
International Financial Statistics Yearbook.

WORLD TRADE ORGANIZATION

International Trade: Trends and Statistics;
Harmonized System, World Customs Organization.

Електронни източници/Online resources

European Commission, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors_en

FAO, The State of Agricultural Commodity Markets 2022, https://www.fao.org/markets-and-trade/publications/detail/en/c/1559693/

OECD, Main Science and Technology Indicators 2024, https://www.oecd.org/sti/msti.htm

Учебната програма е приета на заседание на катедра „МИО и бизнес“ от …… г. (Протокол №…….).

The course syllabus is approved by the Department Council of „IER and Business” on …….. (Record № ……).

Автор	**доц. д-р Васил Петков**
Lecturer	*Assoc. Prof. Vasil Petkov, PhD*
Ръководител катедра	**доц. д-р Васил Петков**
Head of Department	*Assoc. Prof. Vasil Petkov, PhD*